

Студент 4 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнєця

ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Анотація. Визначено роль стратегічного планування в діяльності підприємства, уточнено зміст поняття "стратегічне планування", що розглядається як вид управлінської діяльності, яка є процесом формування місії та цілей. Визначено переваги та недоліки застосування стратегічного планування на підприємстві.

Аннотация. Определена роль стратегического планирования в деятельности предприятия; уточнено содержание понятия "стратегическое планирование", которое рассматривается как вид управленческой деятельности, представляющей собой процесс формирования миссии и целей. Определены преимущества и недостатки применения стратегического планирования на предприятии.

Annotation. The role of strategic planning in the enterprise activity is defined, the content of the concept "strategic planning" that is considered as a type of administrative activity which is a process of formation of the mission and purposes is specified. Advantages and shortcomings of application of strategic planning at an enterprise are identified.

Ключові слова: стратегічне планування, управлінське рішення, діяльність підприємства.

Стратегічне планування допомагає керівництву приймати ефективні управлінські рішення для досягнення поставлених цілей та визначити перспективні напрями діяльності підприємства, які забезпечують його зростання та успішність у майбутньому.

Стратегічне планування є однією з найважливіших проблем теорії стратегічного управління. Її важливість визначається, по-перше, сутністю планомірності, яка полягає в тому, що люди свідомо визначають цілі своїх дій і порівнюють їх із ресурсами, враховуючи при цьому прямий і непрямий вплив зовнішнього відносно них середовища. Свідомість і доцільність знаходять своє вираження в управлінському рішенні [1].

Метою даної статті є уточнення змісту поняття "стратегічне планування", визначення переваг та недоліків застосування стратегічного планування на підприємствах.

Значний внесок у розробку питань щодо стратегічного планування діяльності підприємства зробили такі зарубіжні і вітчизняні вчені, як: І. Ансофф, Томпсон А. А., П. Дойль, А. Дж. Стрикленд, Василенко В. О., Шершньова З. Є., Виноградський М. Д., Виханський О. С., Круглов М. І., Сумець О. М., Тренев Н. Н., Герасимчук В. Т., Гончарова С. Ю., Смирнов Н. Н. [2 – 12].

Трактування визначень поняття "стратегічне планування" за думками різних авторів наведено у таблиці.

Таблиця

Аналіз поняття "стратегічне планування"

Автор, джерело	Визначення
Томпсон А. А. [3]	Стратегічне планування – це планова робота, яка включає розробку прогнозів, програм та планів, в яких передбачаються цілі та стратегії поведінки об'єктів управління в перспективі, які дозволяють цим об'єктам ефективно функціонувати та швидко пристосовуватись до змін умов зовнішнього середовища
Шершньова З. Є., Оборська С. В. [6]	Стратегічне планування – це адаптивний процес, за допомогою якого здійснюються регулярна розробка та корекція системи досить формалізованих планів, перегляд змісту заходів щодо їхнього використання на основі безперервного контролю та оцінки змін, що відбуваються зовні та всередині підприємства
Василенко В. А., Ткаченко Т. І. [13]	Стратегічне планування – це процес визначення головних цілей організації, ресурсів, необхідних для їх досягнення, та політики, спрямованої на придбання та використання цих ресурсів
Сумець О. М., Бондаренко М. І. [8]	Стратегічне планування – це вид управлінської діяльності, пов'язаний з розробкою стратегій на основі набору дій і рішень (що приймаються керівництвом), спрямованих на досягнення цілей підприємства
Гольдштейн Г. Я. [14]	Стратегічне планування – це процес формулювання місії та цілей організації, вибору специфічних стратегій для визначення та отримання необхідних ресурсів і їх розподілення з метою забезпечення ефективної роботи організації в майбутньому

© Кузнєцова А. В., 2014

Електронний ресурс	Стратегічне планування – це одна з функцій стратегічного управління, яка
--------------------	--

У літературних джерелах визначення поняття "стратегічне планування" відрізняються, хоча якщо їх детально проаналізувати, то стає очевидним, що між ними немає принципових відмінностей. Узагальнивши визначення стратегічного планування за думками різних вчених, можна надати таке уточнене поняття стратегічного планування, а саме: стратегічне планування – це вид управлінської діяльності, що є процесом формування місії та цілей, а також розробкою стратегій для досягнення цілей і ефективної роботи підприємства.

Стратегічне планування слід розглядати як набір дій і рішень керівництва підприємства, які ведуть до розробки специфічних стратегій, призначених для того, щоб допомогти організації точніше визначити свою місію в нових умовах господарювання й досягти своїх цілей [16].

Метою стратегічного планування є комплексне обґрунтування проблем, з якими може зіткнутися підприємство в перспективі та встановлення певного порядку дій для ефективного функціонування підприємства [11].

Процес стратегічного планування для кожного підприємства є унікальним явищем і складається з таких компонентів: визначення місії компанії, аналіз зовнішнього середовища, аналіз внутрішніх можливостей компанії, вивчення стратегічних альтернатив, що сприяють досягненню поставлених цілей і вибір стратегії, розробка організаційної структури компанії, основних принципів мотивації і контролю, реалізація стратегії, оперативне планування й управління, оцінка стратегії [17].

Головними перевагами стратегічного планування є: зв'язок поточних рішень з майбутніми результатами, організоване осмислення рішень (усупереч спонтанному прийняттю) з прогнозуванням їхніх наслідків; орієнтація на пошук альтернативних варіантів досягнення цілей, тобто допустимих цілей у межах визначених цілей та наявних обмежень; визначення можливостей і загроз, сильних та слабких сторін діяльності підприємства, врахування їх при встановленні цілей і формулюванні стратегій для забезпечення впливу на ці аспекти вже сьогодні; свідомо підготовка майбутнього і до майбутнього; розподіл відповідальності не лише між напрямками діяльності, а й між поточною та майбутньою діяльністю [18].

Переваги стратегічного планування не реалізуються самі по собі. У разі невдалого використання характеристик стратегічного планування вони можуть зашкодити розробці та впровадженню стратегічних планів.

Так, існує багато об'єктивних і суб'єктивних факторів, які не дають змоги широко застосовувати систему стратегічного планування, досягти високого ступеня обґрунтованості планів та забезпечити необхідний рівень їхнього виконання. Ці фактори можна згрупувати таким чином: нерозвиненість теоретичних і методологічних засад розробки взаємопов'язаної системи планів, неспроможність виробничо-управлінської системи сприймати вимоги зовнішнього та внутрішнього середовища та адекватно реагувати на них, застосовуючи систему стратегічного управління, низька кваліфікація керівників і персоналу, які не знають сучасних методів планування або не вміють їх застосовувати [19].

Крім того, існують й інші негативні фактори, які визнаються як бар'єри стратегічного планування, не дають змоги застосовувати систему стратегічного планування у повному обсязі без запровадження необхідних заходів. До них можна віднести негативний досвід, нерозвиненість теорії та методів планування, нестабільність середовища, небажання встановлювати цілі та розробляти стратегії, обмеженість у часі, коштах тощо. Суттєвим також є і відсутність необхідної для ефективного використання інформації [19].

Недоліками стратегічного планування є: надвитрати часу для розробки стратегічних планів, що проявляється в запізненні реакцій на зміни в середовищі; розрив між стратегічною та поточною діяльністю, сподівання, що наявність стратегії вже забезпечує її здійснення; завищення очікувань, розробка нереалістичних планів, які не враховують специфіки об'єкта планування та можливостей (у тому числі – швидкості) здійснення змін [20].

Таким чином, у сучасних умовах досягнення успіху в господарській діяльності неможливе без стратегічного планування на підприємстві. Ця система повинна забезпечувати ефективне управління діяльністю підприємства та навіть прогнозувати можливі зміни зовнішнього та внутрішнього середовища для швидкого реагування на ці зміни. Тому керівництву підприємства необхідно ретельно ознайомитися з теоретичними та методичними аспектами стратегічного планування.

Необхідно пам'ятати, що застосування стратегічного планування створює найважливіші переваги у функціонуванні підприємства: готує підприємство до змін у зовнішньому середовищі; прояснює проблеми, які виникають; координує роботу його різних структурних підрозділів; покращує контроль на підприємстві.

Саме стратегічне планування може стати тим, завдяки чому багато підприємств зможуть стабілізувати свою діяльність і одержати необхідний стимул для подальшого розвитку.

Наук. керівн. Яковенко К. В.

- Література:** 1. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – М. : Гардарики, 2003. – 296 с. 2. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф ; пер. с англ. – М. : Экономика, 1989. – 519 с. 3. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегий : учебник для вузов / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд. – М. : ЮНИТИ, 1998. – 576 с. 4. Дойль П. Менеджмент : стратегия и тактика / под ред. Ю. Н. Каптуревского ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 1999. – 560 с. 5. Виноградский М. Д. Менеджмент организации / М. Д. Виноградский, А. М. Виноградская, О. М. Шканова. – К. : ЦНЛ, 2002. – 561 с. 6. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : навч. посібн. / З. Є. Шершньова, С. В. Оборська. – К. : КНЕУ, 1999. – 384 с. 7. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией : учебник для вузов / М. И. Круглов. – М. : Русская Деловая Литература, 1998. – 768 с. 8. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : навч. посібн. / О. М. Сумець, М. І. Бондаренко. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 240 с. 9. Тренев Н. Н. Стратегическое управление / Н. Н. Тренев. – М. : ПРИОР, 2000. – 282 с. 10. Герасимчук В. Т. Стратегічне управління підприємством / В. Т. Герасимчук. – К. : КНЕУ, 2000. – 360 с. 11. Гончарова С. Ю.

Стратегічне управління : навч. посібн. / С. Ю. Гончарова, І. П. Отенко. – Х. : ХНЕУ, 2004. – 164 с. 12. Смирнов Н. Н. Стратегический менеджмент / Н. Н. Смирнов. – СПб. : Питер, 2002. – 128 с. 13. Василенко В. О. Стратегічне управління : навч. посібн. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К. : ЦНЛ, 2003. – 396 с. 14. Гольдштейн Г. Я. Стратегический менеджмент : учебн. пособ. / Г. Я. Гольдштейн. – Таганрог : ТРТУ, 2003. – 94 с. 15. Стратегическое управление и планирование [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.stplan.ru/articles/theory/strplan.htm>. 16. Ноордін А. Д. Стратегічне планування діяльності підприємства : автореф. дис. канд. екон. наук / А. Д. Ноордін. – Х. : ХНЕУ, 2004. – 20 с. 17. Управление организацией / под ред. А. Г. Поршнева. – М. : ИНФР-М, 2008. – 668 с. 18. Ковтун О. І. Стратегії підприємства : монографія / О. І. Ковтун. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2008. – 424 с. 19. Кіяшко Є. В. Проблеми і необхідність впровадження в сучасних умовах стратегічного планування на підприємствах / Є. В. Кіяшко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – Вип. № 3. – С. 174–178. 20. Забелин Н. В. Основы стратегического управления : учебн. пособ. / Н. В. Забелин, Н. К. Моисеева. – 2-е изд. – М. : Информ, 2001. – 195 с.